

УДК 633.11

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗДРІБНОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

**Т. Козяр,
О. Кривуля,
Львівська філія УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого**

У статті наведено результати досліджень роздрібного підживлення озимої пшениці азотним добривом.

Ключові слова: азот, добрива, норма внесення, підживлення.

Суть проблеми. У системі підживлення озимої пшениці найскладніше забезпечити оптимальне внесення азотних добрив. Протягом вегетації необхідно забезпечити рослини озимої пшениці азотним добривом. На малородючих ґрунтах та після гірших попередників азотні добрива необхідно вносити восени, не більше 30 кг/га у фізичній вазі. Внесення азоту в таких умовах сприяє кращому росту рослин восени.

Кількість доступного у ґрунті азоту різко зменшується внаслідок його використання на формування вегетативної маси і вимивання з ґрунту восени і весною. Вносити високі норми азоту восени недоцільно, позаяк це різко знижує зимостійкість рослин. Застосування великої дози азоту рано навесні зумовлює сильний розвиток вегетативної маси, в густих посівах утворюється надлишок стебел, і все це призводить до вилягання посівів. Тому для повного забезпечення рослин азотом протягом всієї вегетації потрібно використовувати повільнорозчинні добрива або вносити їх роздрібно в кілька прийомів. Оскільки практично всі азотні добрива є легкорозчинними, то у разі необхідності невелику частину їх вносять восени, а решту використовують під час весняно-літніх підживлень у моменти найбільшої потреби їх для росту і розвитку рослин [1]. Тому особливу увагу під час догляду за посівами в ранньо-весняний період слід звернути на підживлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Роздрібне внесення азотних добрив забезпечує істотні прирости врожаю зерна.

Слаборозвинені з осені посіви, особливо по непарових попередниках, найкраще підживлювати азотними добривами, розкидаючи добрива по мерзлоталому ґрунту.

Добре розвинені посіви слід підживити у фазі кушення рослин локальним прикореневим способом за допомогою сівалок, спрямовуючи агрегати вздовж посівів [2].

За даними В. Кириченка і Н. Рябчуна, здійснювати перше підживлення озимини, спрямоване на кращу регенерацію рослин, рекомендується здійснювати ще до початку вегетації, в період переходу температури через 0 °С, тобто по мерзлоталому ґрунту. Особливо корисним таке підживлення є для слаборозвинутих посівів, бо воно забезпечує азотом кореневу систему, що міститься в збідненому поверхневому шарі ґрунту, у дуже ранній період відновлення життєдіяльності рослин.

Друге підживлення, спрямоване на формування високої продуктивності рослин, слід здійснювати, коли рослини перебувають на IV етапі органогенезу (початок генеративного розвитку, фаза весняного кушення). У цей період відбувається утворення колосків у колосі, тому забезпечення рослин поживними речовинами стимулює формування великого, добре озерненого колосу й підвищує продуктивну кущистість рослин [3].

Мета дослідження – визначити вплив роздрібного внесення азотного добрива (аміачна селітра) по мерзлоталому ґрунті на урожайність озимої пшениці.

Виклад основного матеріалу. У Львівській філії УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого було проведено наукові дослідження, під час яких визначали ефективність внесення роздрібного підживлення мінеральних добрив на озиму пшеницю. На площі озимої пшениці закладали шість дослідних ділянок. На трьох із них проводили роздрібне підживлення у фазі розвитку проростання по мерзлоталому ґрунту аміачною селітрою в нормі 1,2 ц/га та у фазі кінця кушення – початок виходу в трубку аміачною селітрою в нормі 1,5 ц/га, а на трьох інших, контрольних ділянках у фазі кушення – початок виходу у трубку проводили загальне підживлення аміачною селітрою з нормою 2,7 ц/га.

Протягом певного періоду проводили спостереження за ростом та розвитком рослин. Дані спостережень наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 - **Висота рослин озимої пшениці залежно від підживлення**

Показник	Озима пшениця					
	Роздрібне підживлення			Загальне підживлення		
Дата	5.05	25.05	13.06	5.05	25.05	13.06
Висота рослин, см	15	35	75	10	27	68

На ділянках при роздрібному внесенні мінеральних добрив рослини були більш розвинуті та відрізнялися більш насиченим темно-зеленим кольором, більшою площею листової поверхні та висотою рослин.

З метою підтвердження ефективності роздрібного внесення проводили облік та визначали врожайність. Результати досліджень наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 - Урожайність та показники економічної ефективності вирощування озимої пшениці залежно від удобрення

Культура	Урожайність, ц/га		Приріст урожаю, ц/га
	Роздрібне підживлення	Загальне підживлення	
Озима пшениця	40,4	38,3	2,1

Висновок. За результатами досліджень встановлено, що роздрібне внесення мінеральних добрив по мерзлоталому ґрунту на озимій пшениці сприяє кращому росту і розвитку рослин, збільшує урожайність. Приріст урожайності при роздрібному внесенні мінеральних добрив склав 2,1 ц/га.

Література

1. Методичні рекомендації для організацій та проведення масових виробничих дослідів. – Київ, 1972.
2. Лихочвор В.В.// Ресурсоощадна технологія вирощування озимої пшениці для умов західної України.– 1997. – 71-77 с.
3. Кириченко В., академік НААН, доктор с.-г. наук, директор Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН; Н. Рябчун, кандидат с.- г. наук // Пропозиція. – 2010. – №2. – 50-53 с.
- 4.Тимчук В., канд. с.-г. наук, керівник Центру науково-інформаційних технологій та аналітики ІР УААН, Н. Рябчун, канд. с.-г. наук, М. Цехмейструк, кандидат с.-г. наук, О. Сало, член-кореспондент ІАУ, Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН (Україна) //Аproexpert.– 2009 р.– № 4 (9). – 12-14 с.
5. РД 10.7.1-89 Испытания сельскохозяйственной техники. Машины для внесения твёрдых минеральных удобрений, известковых материалов и гипса. Программа и методы испытаний (Випробування сільськогосподарської техніки. Машины для внесения твердых минеральных добрив, вапняковых материалов і гіпсу. Програма і методи випробувань).
6. ГОСТ 20.915 Умови визначення біологічної врожайності.

Аннотация

В статье приведены результаты исследований порционной подкормки озимой пшеницы азотными удобрениями.

Summary

The results of research of split wheat nutrition with nitrogen fertilizer are presented.